Öine sisseajamine, ööaedikud ja karjus

Kindlaimaks suurkiskjate rünnete ennetamise viisiks on kariloomade öine loomapidamishoonesse või turvalisust tagavasse suvisesse varjualusesse sulgemine. Kui laut paikneb karjamaade naabruses, on seda ka kerge korraldada. Mitmetes Eesti piirkondades on olnud tavaks ehitada suvekarjamaadele lammaste öiseks varjumiseks kergemad kuurid. Korralike piirete ning uste öise sulgemise korral tagavad ka kergemad ehitised kaitse kiskjate eest. Loomad võtavad sellise korra kiiresti omaks ning kogunevad ise harjumuspärasel ajal aiavärava juurde. Öine sisseajamine on Eesti loomakasvatustavades olnud pikka aega ja laialdaselt ning mitte ainult kiskjaohu tõttu kasutatav võte.

Esmase suurkiskjate ründe vastase ennetusabinõuna võib suure tavakarjamaa serva rajada korraliku ööaediku. Seda on mõistlik teha esimese kiire meetmena teha ka esmakordse murdmise järgselt, kui teised ümberkorraldused enam aega ja ressurssi võtavad või koheselt võimalikud ei ole. Ööaedikuks sobib loomade hulka arvestav väike (näit 20x40 m), väga korralike postide ja elektritaraga piirdeaed. Ööaediku rajamisel peaks kindlasti järgima vähemalt eelpool kirjeldatud kiskjatõrjeaia parameetreid. See aed võiks ka olla 20 cm kõrgem ning seitsme tihedamalt paikneva traadiga. Ööaediku elektritara peab olema väga kvaliteetne, pingutatud traatide, korralikult paigaldatud postide ja tõrgeteta toimiva elektrivooluga. Kui asjaolud võimaldavad, võib ööaediku kombineerida selles paikneva varjualusega, kuhu kariloomad soovi korral ise varjuda saavad.

Öise sisseajamise ja ööaedikute kasutamise võib turvalisuse tõstmiseks kombineerida päevase karjuse kasutamisega. Näiteks oleks karjuse karja juures viibimine sobilik hommiku- ja õhtutundidel ning sügisesel kiskjate järelkasvu suurema toitmise perioodil. Loomakarjuse traditsioon on sajandeid kestnud tõhus meetod karjamaal kariloomade suunamiseks, valvamiseks ja turvalisuse tagamiseks. Karjasteks olid talus inimesed, kes olid teiste tööde tegemiseks veel liiga noored või juba eakad. Kariloomad harjuvad karjusega ning kuuletuvad tema korraldustele, karjusel võib olla abiks karjakoer. Eestis oli karjuste kasutamine veel 30-40 aastat tagasi ühismajandite ja külarahva ühiskarjade hoidmisel laialt levinud tava. Kesk- ja Lõuna-Euroopa maades on see ka tänapäeval väga tavaline ning asendamatu töö.

Viimati uuendatud 03.11.2026